

I den helt sammenbyggede, firlængede gård er sondre længe stuehuset. Som det har været almindeligt på Møn og i øvrigt også på Sjælland, er stuehuset såvel som gårdens andre længer hvidkalkede over det hele. Bindingsværkets tømmer bliver på den måde næsten skjult under kalken. Man aner dog husets inddeling i fag, markeret ved de lodrette stolper i fast tak. De forbindes af de vandrette løsholter under vinduerne. På stolper og løsholter ses ved nærmere eftersyn de romertal, tømreren i sin tid i dette som i andre huse brugte for at kunne samle tømmerstykkerne rigtigt ved rejsningen af huset.

Bjælkerne på tværs af huset skulle forbinde de to ydervægge, og deres ender blev tappet gennem stolperne. På siden mod gårdspladsen stikker bjælketappene frem foroven. Mod haven er de derimod fjernet, fordi den sidste ejer – i perioden før den nyeste tids bondehusromantik – ejendommeligt nok og trods sin historiske sans lod sig overtale til at lade dem fjerne af en tømrer, der anså de mere eller mindre forvitrede bjælketappe for grimme.

Væggene er mellem tømmeret udmurert med mursten, medens der i udlængerne enkelte steder er lerklining bevaret. Åbningen mellem ydervæggens overkant og taget er lukket med ler. Taget er af rør og foroven mønnet med halm, der holdes på plads af kragetræer. Den murede gavl ved porten er nyere, men i vestenden af stuehuset kan man se en rigtig mørsk gavl, der er lukket med vandrette brædder i den øverste spids af den lodrette helgavl.

Hele den sondre længe er nu stuehus, og til beboelsen må også hengnes bryggeriset i den tilstødende del af vestlængen. Som det fremgår af årstallet på skorstenen, har den altid været der, og allerede ved den første beskrivelse af gården 1801, da den blot var et år gammel, omtales dette køkken med skorsten og bagerovn i vestlængen, samtidig med at der også var et køkken og bryggers med skorsten og bagerovn i den anden ende af stuehuset.

Derimod er det forholdsvis sent, hele den sondre længe er inddraget til stuehus. Den østlige ende blev endnu 1869 ligesom tidligere betegnet som portrum, lade og fårehus. Først efter dette tidspunkt er beboelsen

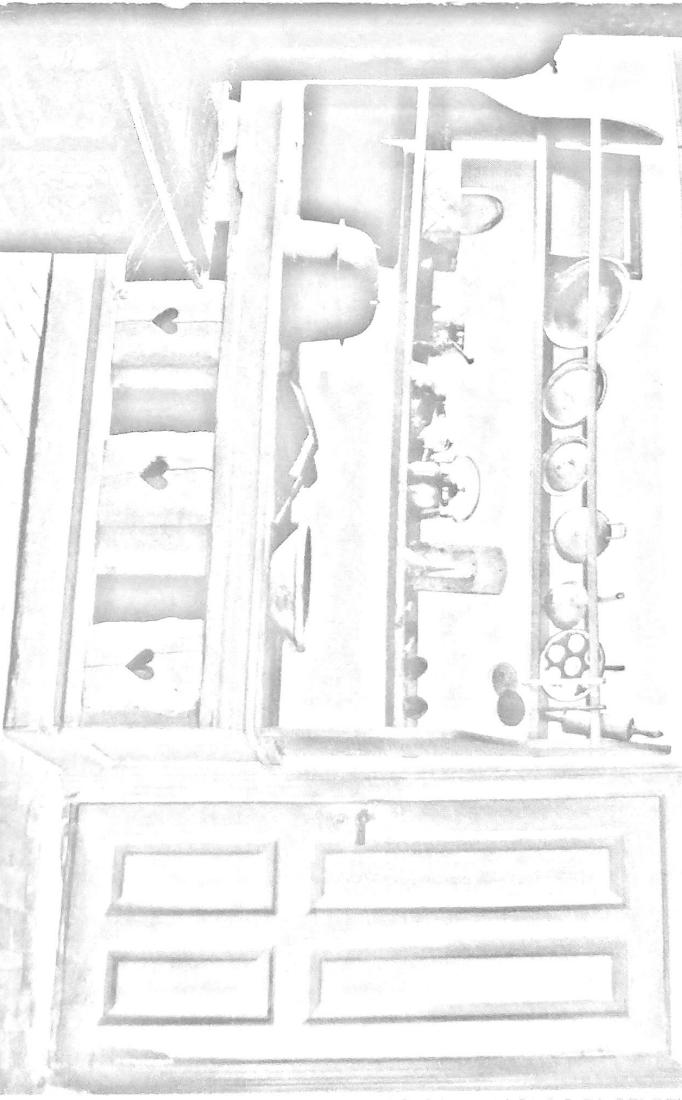

Fig. 4. I køkkenet står en gæsbenk, der dog i dette tilfælde ikke er til at sidde på. Foroven på den er der en overdel med hylde og en fadrekke, hvor en del af køkkenlojet har været opbevaret. Skydelægerne med de hjerteformede udskæringer står åbne ind til det indre, hvor man har kunnet have rugende gæs eller høns. En nyere tid erinden for billedets udsnit af køkkenet repræsenterer af komjuren, sidste århundredes største forbedring af arbejdsværelse inden for husholdningen i danske landbokjern.

udvidet, så den kom til at omfatte hele længen. Disse senest tilkomne boligrum indgår ikke i den som museum tilgængelige del af gården.

Rummene i stuehuset

Man kommer ind i stuehuset gennem den midterste dør fra gårdspladsen. Den fører ind i køkkenet. Tæt inden for døren er en gæsbenk med rum til rugende fjerkræ forneden og hylde og fadrekke foroven. Vasken i køkkenbordet er en udslagsvask med afløb til en spand. Frisk vand måtte hentes ved pumpen over brønden på gårdspladsen.

Vigtigst i køkkenet er komfuret, hvor maden er blevet lavet. Det er af støbejern og er blevet til i et jernstøberi i Nykøbing Mors, som det fremgår af fabrikantens mærke på forsiden: N. A. Christensen, Morsø. Komfuret har gennem et jernør aftræk til den store skorsten. Den er et ældre stadium i madlavningsteknikken end komfuret, der først er indført i anden halvdel af 1800-årene.

Opriædelig har skorstenen været åben på hele forsiden, men senere er den lille forstue med hovedøren blevet bygget ind foran skorstenen, så kun en smærr passage blev tilbage. Når man kigger ind gennem den skrå dør ved siden af komfuret, kan man på skorstenshammen, tømmerstykket over åbningen, se den sidste ende af årstallet 1800. Skorstenen stammer altså fra gårdenes opførelse. Inde i selve skorstenen er der ikke mere nogen arnebæk, men man kan stadig se indfyrringsåbninger til gruekedel, bagerovn og bilæggerovn, der nu alle er forsvundet.

Gennem den lille forstue kommer man ind i *dagligstuen*. Den er opvarmet ved hjælp af en tromlekakkellovn af støbejern med aftræksrør til skorstenen. I gårdenes første tid har der været en bilæggerovn, som blev fyret fra skorstenen, men det var ikke praktisk, efter at skorstenen var blevet lukket af i forbindelse med komfurets indførelse.

I sin indretning er stuen i øvrigt en blanding af gammelt og nyere. Helt bestemt af gammel tradition er placeringen af fast bænk langs vinduerne med langbord foran og bordendebebænk med svejset sidebræt og rygpænel på trævæggen. På bordendebebænen står i hjørnet ligeledes efter sædvanligt mønster et hjørneskab. Af siddepladser har der ellers været en armstol og en almindelig stol. Placeringen af børnholmuren, der er betegnet med urmagerens navn, Christian Due, er også normal. Det gælder også de to sammenbyggede omhængssenge, der optager det meste af dagligstuenes vinduesløse væg mod gårdspladsen. Til opbevaring har været anvendt standkisten foran sengene, en lille kommode samt et kabinetskab med skriveklap, udført med dekorationer i indlagt træ.

Disse møbler er delvis så gamle, at de kan være flyttet med ud, da gården blev bygget, eller stammer fra den første tid efter 1800, da udflytningen foregik. Hvad der derimod er betydelig yngre, er den brune maling, der nu dækker panelet og en del af møblerne, delvis med imitition af træårer i malingen. Den er kommet til i slutningen af

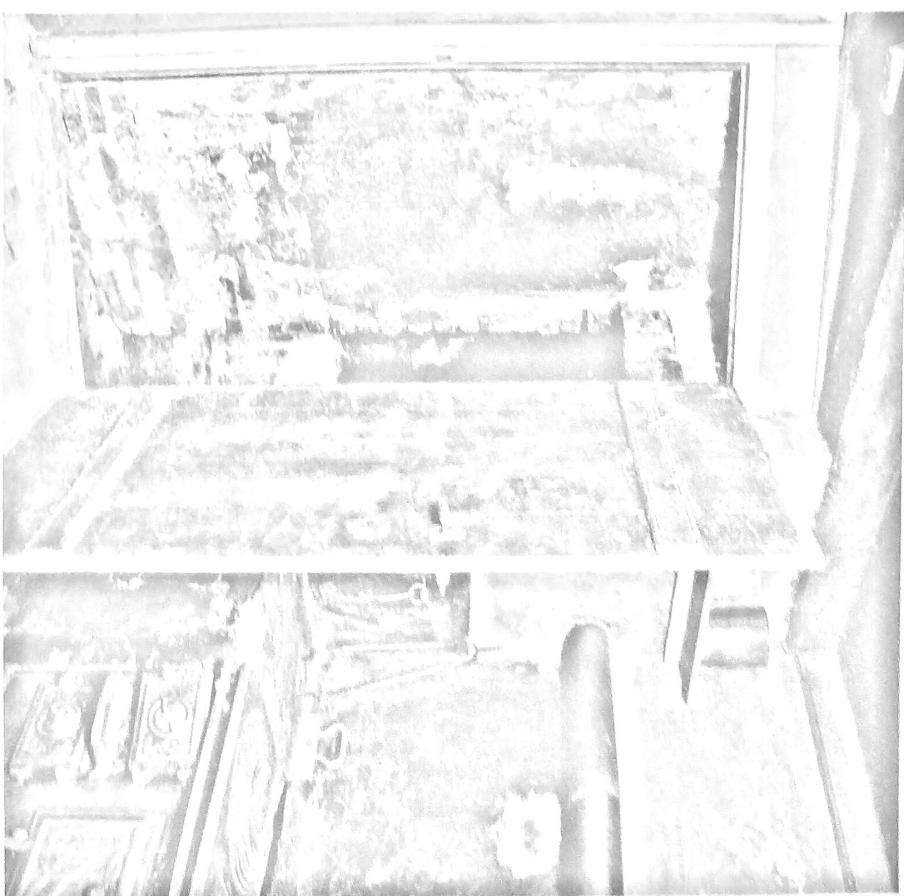

Fig. 5. I køkkenet ses to stader af kogestedets udformning. Til højre er jernkomfuret, støbt i Nykøbing Mors. Fyrhullerne er forsynet med ringe, så åbningen kan afpasses efter grydens størrelse og den ønskede varme. Komfuret har gennem et længt jernør aftræk til skorstenen. Den kan man se ind i gennem døren. Denne åbne side af den store skorsten er ganske vist næsten muret til, da der blev indrettet en forstue, men der er stadig en smal passage ind i skorstenen. Over denne smærré åbning ses en del af skorstenshammen, hvor de sidste cifre af årstallet 1800 skimtes. Det er endnu muligt at kunne sig ind i skorstenens rummelige indre, hvor jernkomfurets tid husmoderen havde sin plads under arbejdet ved idstedet.

1800-årene, og hist og her kan det skimtes, at den dækker ældre maling med andre farver. Sammen med dette sene stadium hører også tapetet og ligeledes skilderierne og kapperne over vinduerne.

Fra dagligstuen går man videre ind i *mellemtuen*. I dette lille tapet-klaedte rum står en standkiste og en dragkiste samt et klapbord, der foruden de normale funktioner havde den specielle anvendelse, at man ved dødsfald på gården anbragte liget på det. Blandt de mange skilderier er bl. a. et såkaldt fødselsminde fremstillet i 1810 og et fotografi af gårdenes sidste ejer som soldat.

Ved siden af mellemtuen ligger *spisekammeret* med hylder, fad-række og tallerkenrække samt sulekær. Her er nedgang til en tidligere kælder.

I den yderside ende af stuehuset ligger *overstestuen*. Dette store hvid-kalkede rums traditionelle funktion som opbevaringssted for toj markeres af et stort klædeskab fra 1700-årene og nogle kommoder fra slutningen af 1800-årene. Hjørneskabet, hvor man normalt opbevarede porcelæn og glas, er snarest fra omkring 1800. Alle de øvrige møbler, pyntegenstande og skilderier er fra slutningen af 1800-årene og præget af klunketidens borgerlige salonindretning, der også trængte ind i adskillige landbohjem. Karakteristiske møbler er sofa med puder, flugstol, gyngestol og rokkestol, puf og chaiselong. Tidstypiske er de mange små-albummerne med familiebilleder. På bordet midt på gulvet er der en petroleumslampe, under loftet glaslamper til stearinlys.

Til beboelsen hører også *bryggeriset*, der ligger i vestlængen, og som man kan gå direkte ud i fra overstestuen. Her er en stor åben skorsten med den tidligere omtalte indskrift i skorstenhammen. Inde i skorstenen er senere muret en lille bagerovn i hjørnet. Den dækker delvis en indfyringsåbning til en forsvundet bilæggerovn i overstestuen. Den flade overside af den lille bagerovn har været brugt som arnebænk ved kogning. Ved siden heraf er indmuret et kar til vand. I solstangen hænger kedekroge, og desuden har man brugt trefod til anbringelse af kogekar. I bagsiden af skorstenen er indfyring til den store bagerovn, som rager uden for husets ydervæg og her er beskyttet af et tagfrem-spring. I højre side af skorstenen er indfyring til den ene af de to gruekedler på ydersiden af skorstenen. Den anden har nu indfyring fra forsiden.

Fig. 6. I dagligstuen står der to omhængsenge i forlængelse af hinanden langs væggen modsat vinduerne. Foran dem er en standkiste med broget blomstermaling og årstallet 1810. Dens oprindeligt buede lug er senere blevet affladet. Hjørneskabet, som må formodes at række en del tilbage i 1700-årene, har dekorations i indlagt træ. Dets forside er lukket med en stor klap, men når den slås ned, kan man se og skrive ved den og har formu sig et stort antal skuffer og smårum. Det store standur er et bornholmerur, betegnet med urmagerens navn Christian Due, som virkede i Ronne gennem en lang periode omkring midten af 1800-årene.

Fig. 7. I dagligdagen er der ved mælkesægen den traditionelle opstilling af bord og bænk. Det er en fast opstilling, kendt fra staldige bondenhjem. Også i bygningerne forstået fast for menigheden både flyttes, men er sammenhængende med det lave trygnavel under vandsænke og den lavve bordendefonel på den høje tørvegang mellem romdør og dør ved enden af bordet. I hjørnet ved siden af huslædersens plads for bøndedelen er højresukket anbragt oven på bænkern.

Udlængerne

I vestlængen er ved siden af bryggeriset en vognpfort, hvor et par fieder-vogne er anbragt. Dernæst følger bagporten og på den anden side af den i hjørnet af gårdspladsen nogle smårum (tidligere tørverum, reffråde, vognpport og hensæts, nu ikke tilgængelige).

Nordlængen (lægen modsat stuehuset) er *laden*, hvor afgroden er blevet stukket ind gennem lemmen fra ydersiden. Som vanligt på Møn

Fig. 8. Borset fra det ældre højmessehus viser dette udvalg af værketsteknens udvikling udelukkende fra slutningen af sæde-serviettebenet og bordetabellen af dette. Denne stol har brudret bænket, og på bord og kommode er højstolene. Bondeboligens forhen gærdmæsse vinduer er i denne teknologiske epoke i det mindste blevet forsynet med klapper. Smidning sætter dennes præg på interiøret, især er kommodens det brent med nips, hvormed den personlighedspræg spiller en stor rolle. Den har også haftet se i de alrummer, der ligger under petroleumslamponen på bordet.

har man dog også sat kom i hæs lige uden for gården. I vestenden af ladelængen er en *vognport* i hjørnet af gårdaalægget.

Den østlige ende af ladelængen og nordenden af østlængen optages af *kostalden*, der endnu i 1860'erne helt blev rummet i nordenden af den gamle østlænge. Denne længe er nu den af gårdens længer, der i det ydre virker yngst. Den er ikke som de øvrige udlænger opført i bindingsværk, men helt i grundmur. At denne længe i hjørnet stikker

lidt uden for gårdfirkanten, betyder mere plads i kostalden. Nordlængen havde man gjort bredere på et tidligere tidspunkt, nemlig engang i den periode omkring midten af 1800-årene, da man anvendte den yngre form for bindingsværk, hvor bjælkerne ikke er tappet gennem stolperne. Kostalden fremtræder som et ret moderne rum med gulve helt i cement, dybe grebninger med bræddedække og en malkemaskine fra årene lige efter 2. verdenskrig. På den cementerede trekant af gårdspladsen lige uden for stalddøren vaskede man mælkespandene med vand fra den nyere brønd, der er indrettet her.

I den øvrige del af øslængen ligger *hestestalden*. Kun nogle få af båseskillerummene og en enkelt krybbe er bevaret og antyder rummets oprindelige brug. Knagerne til seletøj har før hængt i *selekammeret*, der var i rummet i de yderste fag mod porten og med indgang fra den.

Når man går gennem bagporten, kommer man ud i *hæssehaven*, det område hvor man tidligere satte korn i hæs. I senere tid blev kornet dog anbragt ud for gårdens nordøstlige hjørne. Her blev tærskeværket trukket hen, og herfra var det nemt at benytte gavllemmen til loftet over kostalden. I den gamle hæssehave ligger tæt uden for bagporten et lille fritliggende *huggehus*. Under den senere bræddeklædning skjuler sig en gammel bindingsværkskonstruktion med lerklining. Huggehuset har været gårdmandens værksted, og her er høvlebænk, snitteskammel og forskelligt værkøj. I den ene halvdel af huset er en *vognsport*, der har været benyttet til selvbinderen. Under åben himmel ser man hesterive og harver. *Vognskuret*, der ligger lidt længere ude i hæssehaven, er en enkel stolpebygning med fladt tag af blikplader og væg af røflager. Som port har man i det mindste om vinteren anvendt flager af blikplader. Her står den sidste gärdejers gamle Fordson traktor, roetørvasker, tærskeværk m. m.

Haven

Den oprindelige have ligger ud for stuehuset og hæssehaven og nåede ikke engang hen foran den østlige, senere indrettede del af stuehuset. Den er anlagt i den for ældre bondehaver karakteristiske stil, der på ældre grundlag udvikledes i løbet af 1800-årene. Den har bugtede

Fig. 9. Nordlængen viser forskellige stader i gårdenes bygningshistorie. Den smalleste del af længen er opført i den gamle bindingsværkskonstruktion med bjæller, der er tappet gennem stolperne, og hvis stikker frem på ydersiden. I det nærmeste hjørne er en vognport, men ellers opgives hovedparten af længen af et huderum. Bag dette er længen gjort bredere under anvendelse af den yngre bindingsværkskonstruktion med bjæller, der lægges oven på murrennen (og fulgtig ikke kan ses på billedet). Det er kostalden, man har haft brug for at udride på denne måde. Det er også kostalden, der er blevet begyndt ved opførelsen af den endnu senere grundmurede gavlende, der stikker uden for gårdfirkanten, og som er den yderste ende af den i sin helhed grundmurede øslænge.

gange rundt om plæner med runde og aflange blomsterbede. I havens baggrund fortaber gangene sig i en lægivende træbeplantning, hvorfra man ser ud over markerne. Kokkenhave havde man i den sidste tid ude på marken.

Den sidste ejer var meget haveinteresseret og udvidede gårdenes have langt ud over, hvad der har været normalt for bondehaver. Langs indkørslen blev plantet træer og buske, og den græsmark nord for gården,

KILDER TIL GARDENS HISTORIE OPMALINGER OG SKRIFTLIGE

hjemme nye udspilserne ad over Gæstresæten.
Hvor der nu er på et par af de øvrige haverne en stenhøje med tilhørende, hvortils man
kan nævneværdige overhældet. Til den ene side belyser der hør iudretten en
stensamling ved den oprindelige have foran museet, og den gamle have-
længe yderindien af hældningerne. I den del af den dyre have, der ligger
hætte af træer, medens der før havde været mark bæltet hen til en vej
hvor der nu er parkeringsplads; i den ene ende, belyser indhængst med

højegrundskrænt mod vesten.
Det har nu ikke så langt for at få sig i godt under der
er planlagt, der har intet med haverne. Det gennemgående har den store højskov fået et
næste i den høje hede med høje bæltet. Det har dog også vist sig, at området
har en stor udnyttelse, når der ikke bruges som en udsigt, men i det gænde leverer
denne naturhavdeplads et udadstyr med en udsigt over hovedbygningen. I næste, letteledede
års med tidsrummet, bliver det udmeldt, at højskoven skal udskære i højegrundskrænten.

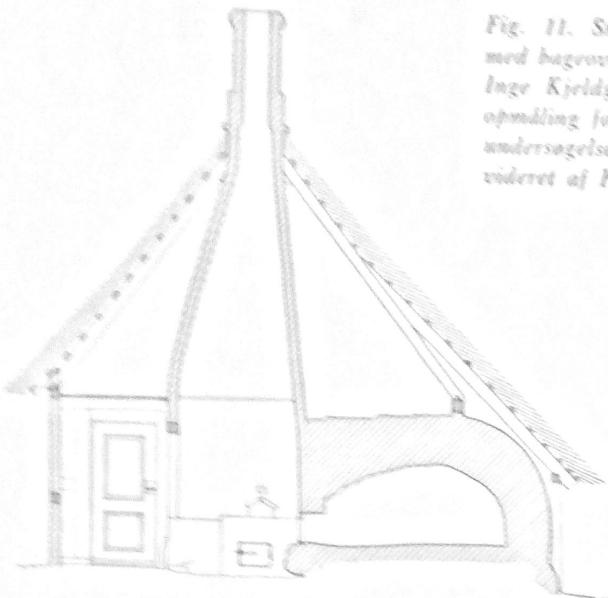

Fig. 11. Snit gennem bryggerskorstenen med bageovn i mlestok 1 : 100. Tegnet af Inge Kjeldgaard 1968 på grundlag af en opmåling for Nationalmuseets Bondegårdsundersøgelser 1944 ved Sven Lindholm, revideret af Frode Kirk 1968.

Fig. 12. Opmåling af dagligstuen, der viser rummet og de vigtigste møbler i plan samt tre af væggene i opstilt. Gengivet i mlestok 1 : 100. Opmåling for Nationalmuseets Bondegårdsundersøgelser 1944 ved Svensning Bertelsen.

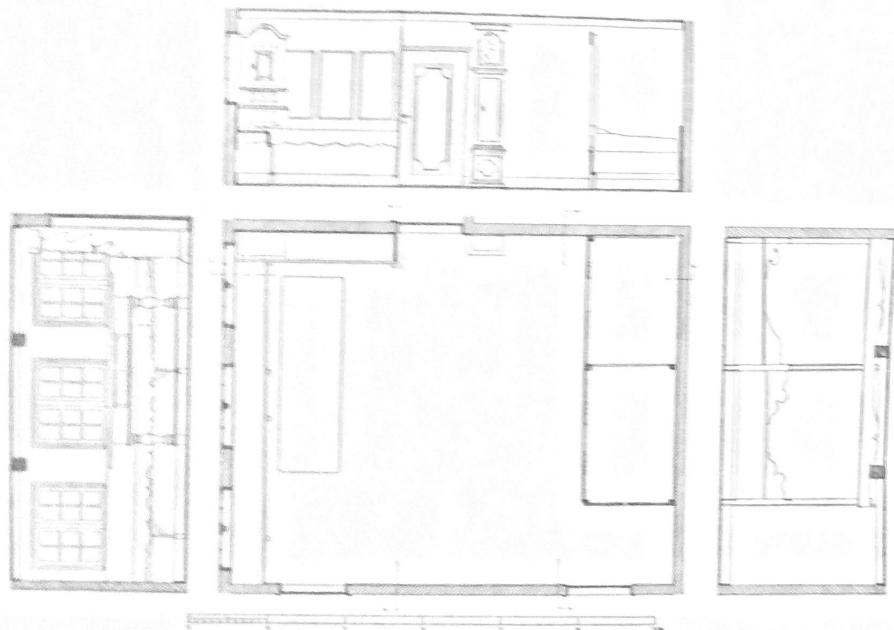

Fig. 13. Grundplan af gården i mlestok 1 : 250. Nord opad. Tegnet af Inge Kjeldgaard 1968 på grundlag af en opmåling for Nationalmuseets Bondegårdsundersøgelser 1944 ved Sven Lindholm og Svensning Bertelsen, revideret af Frode Kirk 1968.

Fig. 14. Udsnit af kort over landsbyen Keldbyville og tilhørende marker 1782 (Matrikelarkivet). Kartet er i de følgende år blevet forsynet med latrige påskrifter (visende matrikelnumre og ejernavne) for de udskiftede marker. Hvis skel er indtegnet på kartet. Med cirkler er her markert jorven belæggenden af Paul Bentsens gårde inde i landsbyen, førmeden det sted den nye gårde blev rejst ved udbygning i 1880.

Fig. 15. Etudet af jækereliggivelse 1801 for Keldsylle på Mon (Rigsarkivet). Formodentlig opførtes medlemmerne af husstanden i den syvende familie hørende til landsbyen, nemlig husbonden Poul Bendsen, 44 år gammel, gift første gang, anført 1792 selvstændig, og hans kone Maren Lars Datter, 55 år gammel, gift anden gang, samt børn Anders, Lars, Dorthe, Gjerritrud og Johanne samt endelig tjenestebøgden Peder Mortensen. På næste side fortælles med de to femårige sosterbørn Bendt Pedersen og Anne Larsdatter.

Fig. 16 Side i brandværsprotokol for Mons herred 1809 1809 (Landmærket for Stjernland m.m.). Under dagen 3. august 1804 er indsat en brandværs taxation, som betegnes dogstørrelset nedenfor.

Oppgave 1801. b) 5te Gang fra en af de højre ad. Gårdene
med blandt andre Gårdene, der har været tilhørt den
høje Fyrre og dermed er blottet ved at blive
brandt. Dette er dog ikke ved at blive tilgangen, da det
er dog ikke en Gård som har været tilhørt den
høje Fyrre, men dog en Gård som har været tilhørt
denne styrke, hvilket betyder, at den
høje Fyrre har været tilhørt denne styrke.

Gårdene Høviges Gården kaldet, som ligger og beboes af Selsky Fyrre Gårdmand

Bjørn Bendsen, og af nogen er opbygget fra hans udskiltede Jord. Lod fra Kielbygden
Bjørn paa Markken henhørende til samme Bye under Matr. No. 1.

a) Stuehuset. Sønden i Gården 18 Fag 9 Al. dyb Ege under og Fyrre Over
Tømmer klinede Vægge og Stuaettag til Stuer, Kamre, Rokken og Bryggers med
Loft over de 12 Fag Vinduer og Døre og gade Bielegger Kokkelovne, samt Skorsteoen
og Bager. Øm af ræde Steen og Kielder under den ene Sise og hvoraf de 12 Fag
staae i Ege Ford, hvilke 12 Fag Taxeres a Fag 45 Rdr. er 540 Rdr.
de øvrige 6 Fag a Fag 30 Rdr. er 180

720 Rdr.

b) Det Vestre Hus 12 Fag 8½ al. dyb Ege under og
Fyrre Over Tømmer klinede Vægge. Stuaettag deraf er de 5 Fag
indrettet til Køkkken og Kammer med Loft. Skorsteoen og Bager
Øm Vinduer og Døre og de øvrige 7 Fag til Late og Port
a Faget 30 Rdr. er

360 -

Lækket 1080 Rdr.

Transport 1080 Rdr.

Lækket 1080 Rdr. 5te Gang fra en af de højre ad. Gårdene
med blandt andre Gårdene, der har været tilhørt den
høje Fyrre og dermed er blottet ved at blive
brandt. Dette er dog ikke ved at blive tilgangen, da det
er dog ikke en Gård som har været tilhørt den
høje Fyrre, men dog en Gård som har været tilhørt
denne styrke, hvilket betyder, at den
høje Fyrre har været tilhørt denne styrke.

Gårdene Høviges Gården kaldet, som ligger og beboes af Selsky Fyrre Gårdmand

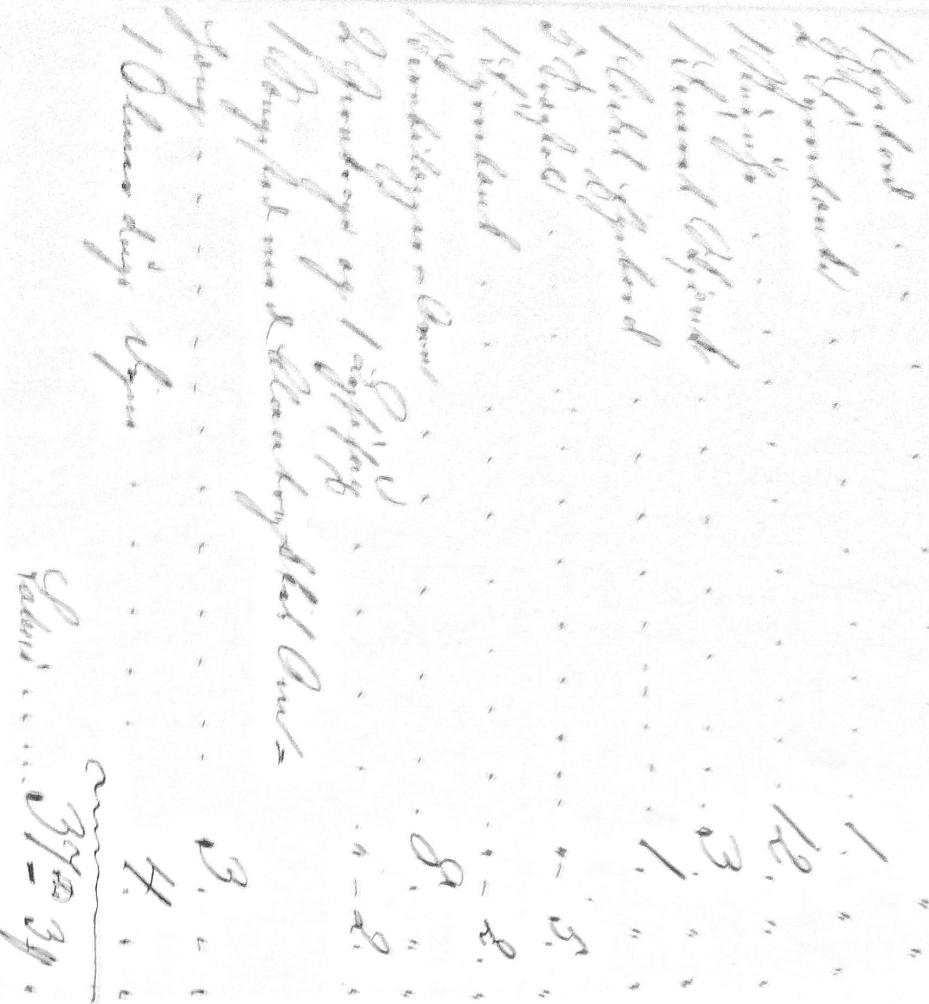
Bjørn Bendsen, og af nogen er opbygget fra hans udskiltede Jord. Lod fra Kielbygden
Bjørn paa Markken henhørende til samme Bye under Matr. No. 1.

Summa 1570 Rdr.

1000

- 4 -

1920

lig til Udenrigstjenesten i 1819 efter sejteiergårdsmænd Poulsen i Keldbygård.
Dit her udtalede er en samtidig udskrift af Mens herreds skifteprotokol. Udtalethen
har været ved Esben Løg til vore dage. Det gengivne udslut viser begyndelsen af
oprensningen af landet i dædene hvori enkelt stykke vurderet i rigsbankaler og
mark og med en sammenhæftning af kolonien foruden („Invers“ = for denne side).
De økende gradvise er 1. Første Sive: I Følgebud, 2. Fyrrebanke, 3. Stue-
ske, 4. Første Skovske, 5. Læst Følgebud, 6. Testoste, 7. Fyrrebank, 8.
Førstebanegård, 9. Jernbane og 10. Landstue, 11. Sangested med blant yder-
huse og blyver mindst under deres gæsters dagelige brug. Oprensningen af denne stue
indhold fuldførtes på følgende måde ved skiftedækningen, hvorefter man går over til
spættedækning, som nævnes oven, s. 3.

Fig. 18. Dette bort fra 1920 er et eksempel af en række markert fra den mindste
og dejligst til, tilkendt andetjens på gældens jord (og på dem nedenfor nævnte
dom). For at kunne holde rede på særligheder, dem stort set udelukket af
denne jordstykke der for dr. Niels Hansen harer disse bort og skrevet
af gældens nærmeste hver enkelt mark. Det er både et blandt flere nedenfor om-
en ordentlig landmånd, der umuligt udgører, hvad landmångens nærmeste an-
befalede alle an gælder.

10

HANS HANSEN'S FARM

The farm is made *Museum Farm*

The farm was opened as museum farm in 1968. The history behind this event is that the last private owner had an interest in the past so strong that he left the farm to the Danish National Museum. The best way to make use of this gift would be to exhibit everything where it belonged. Consequently, after the land had been sold away the buildings were preserved by the National Museum taking over the ownership. This made it possible to arrange a museum farm which could give a picture of peasant culture in the same old home covering the period from the Agriculture Reform Acts at the end of the 18th cent. till the time of the last private owner.

The history of the farm

Originally our farm was placed in the hamlet of Keldbygård. As a result of the agricultural reforms the peasant farmers here became freeholders and the system of a large number of separate strip holdings was abandoned in favour of a system of one compact holding for each owner. In the year 1800 the then owner of our farm, Knud Borchsen, moved with his entire household, a total of ten persons, to settle on his own land. The new farm was built from the foundations not with stone, nor brick, made of materials from the old farm in the hamlet, so that these old buildings were the following year described as being changed and diminished. Knud Borchsen's second wife survived him and married one Hans Hansen. For a long period this name was linked with the farm and it was received a hundred years later when a grandchild of the first Hans Hansen, bearing the same name, was the last private owner of the farm.

The dwelling-house

In this farm consisting of four unattached wings we find the dwelling in the nucleus, i.e. in accordance with the dominating tradition of the island of Møn, with that of Zealand, too, the walls of all the wings are white-washed all over. The framework timber is practically invisible that way. The beams are mortised through the upright posts. Seen from the courtyard the tenons stick out from the top of the wall, whereas they have been removed on the garden

side of the house. The roof thatch is reeds and the ridge cover straw kept in position by means of roof-trees.

The gable overlooking the garden is characteristic of the island, being covered with horizontal boards in the top part of the vertical, un-hipped gable. The brick-built gable at the gate-way, however, is rather late and the rooms at this end of the house were not originally part of the dwelling. During the better part of the 19th cent. they were barn, sheep-house, etc.

The rooms of the dwelling-house

The entrance of the dwelling is through the middle door from the yard. It opens into the kitchen. Here the cooking was done in a cast-iron kitchen range. Formerly it took place at a fireplace inside the large chimney which was first built with the entire front forming an entrance.

In the living-room the furniture is placed according to traditions known from countless farm-houses. There is a fixed seat in along the windows with a long table in front. At one end of the table is another fixed bench with a panelled wall behind and a seven or side-board, and in the corner a cabinet placed on top of the bench. The placing of the two beds with hangings in front of the windowless wall towards the road is particularly unusual. The grandfather clock was made in the island of Bornholm. Some of the pieces of furniture are so old that presumably they have been taken away from the hamlet where the farm was built in 1800, and others belong to the period right after than even. Distinctly later, however, is the "kunst" case of pane which was added in the late 19th cent. Here and there it shows that in former older rooms in different colours. The wall-paper, pictures on the walls, and pictures above the windows all belong to this late period.

From the living-room one goes into the "jæder room" furnished with a chest with lid, a chest of drawers, and a folding table. Next the room is the "køkken".

In the far end of the dwelling-house is the "bænk room". This room of room was formerly used mainly as a store-room for services. A suspension of this function is seen in the large 19th cent. wardrobe and the dresser between the fine late 18th cent. The furnishing of these rooms usually did not differ from the best rooms⁺ was also used for parties. Not till the late 18th cent. were the rooms appointed with furniture suitable for a kind of parlour. Furniture characteristic of this development was a sofa with cushions, a writing-table, a piano, and a chaise-longue. Another feature typical of the period is the large number of book-shelves. Framed portraits placed on various pieces of furniture, and albums with family portraits.

Fig. 1. *The farm-yard seen from the gate-way. Dwelling-house on the left.*

Fig. 2. *The dwelling-house, garden facade. Tenons removed, gable new.*

Fig. 3. *Rear part of the bread oven. Above is visible a characteristic Mon gable.*

Fig. 4. „*Goose bench*“ in the kitchen. Behind the sliding doors is room for brooding geese or other kinds of poultry.

Fig. 5. *Iron range in the kitchen. The door opens into the old chimney.*

Fig. 6. *In front of the beds in the living-room a chest with lid, 1810.*

Fig. 7. *Tabel and fixed bench at the window wall of the living-room.*

Fig. 8. *Section of the furniture of the „best room“. Numerous knick-knacks everywhere.*

Fig. 9. *The barn wing. The narrow part is old framework. The wider part is an extension in later framework. At the rear a projecting end of the brick-built cow-house.*

Fig. 10. *The cart shed built for the tractor, threshing-machine, etc.*

Fig. 11. *Sectional elevation of the scullery chimney with bread oven. Scale 1 : 100. Surveyed 1944, revised 1968.*

Fig. 12. *Plan of the living-room with the most important pieces of furniture. Scale 1 : 100. Measured 1944.*

Fig. 13. *Ground-plan of the farm. Scale 1 : 250. Surveyed 1944, revised 1968.*

Fig. 14. *Section of map of the hamlet of Keldbyllle and its fields in 1782, provided with later texts. With circles are marked: at the bottom the position of the museum farm, and at the top the position of its predecessor in the hamlet before the reform. 1800.*

Fig. 15. *Section of census form, 1801, concerning Keldbyllle; list of the members of the household of our farm.*

Fig. 16. *Section of description of the farm, 1801, made for the purpose of fire insurance.*

Fig. 17. *Section of inventory of the chattels of the farm in 1819, made on the occasion of the death of the owner.*

Fig. 18. *Map of the fields of the farm in 1920, executed by the last private owner. This map is one out of a long series of maps of the fields, showing the constant changing of crops year by year.*